

כניסת שבת: 18:35

יציאת השבת: 19:37

לדעת ר"ת: 20:12

הזמנים הם לפי שעון קיץ

אורי וישעי

לרפואת הגאון רבי יעקב חי בן מרגלית בתוך שאר חולי עמך בית ישראל

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עמרת פז

"מה העבודה הזאת לכם?" בשאלה זו פותח הבן הרשע בשאלתו, וכאן הוא מבקש להבין: מדוע עובדים את ה'? מדוע?
מקיימים מצוות? מה מסתתר מאחורי כל מצוה ומצוה?

אנו משיבים לרשע: נָאף אַתָּה הִקְהָה אֶת שְׁנֵי נְאָמְרֵינוּ, בְּעֵבֹר לֹו, בְּעֵבֹר זֶה עֲשֵׂה ה' לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרָיִם, לִי וְלֹא לֹו, אֲלוֹ הִיָּה שֶׁם
לֹא הִיָּה נִגָּאֵל.

התבוננות בתשובה הניתנת לו מורה שמדגישים בפניו את עוצמתן של המצוות. את חשיבותן ואת תרומתן לעם,
אולם לא ניתן לו הסבר מפורט אודות טעמי המצוות.

תשובה זו מגלה עקרון חשוב. עם ישראל מקיים את המצוות בראש ובראשונה מפאת העובדה שה' ציוה על כך. אנו
מאמינים באמונה שלימה שבמעמד הר סיני ניתנה לנו התורה ובה כלולות המצוות המוטלות עלינו. מכוחה של אמונה
זו מתנהלים חיינו.

אמנם קיימים טעמים רבים למצוות השונות. לטעמים אלו רבדים שונים, חלקם גלויים ומובנים לכל מעיין ואילו חלקם
האחר טמון במעמיקה של תורת הקבלה והסוד. אולם הם אינם מהווים את הטעמים שמחתם ציוה ה' אותנו לקיים
מצוות. מחשבותיו של ה' גבוהות מבינת אנוש, ואין ביכולתנו להעפיל עד כסא הכבוד.

טעמי המצוות משולים לטעמו של מאכל.

הטעם אמנם מצביע על סוג האוכל, איכותו ומרכיביו השונים, אולם הוא אינו מהווה את הסיבה לכך שהמאכל משיב
את גופו של האדם. באותה מידה, טעמי המצוות מוסיפים טעם רב למצוה, ואנו חשים בחשיבותה, אולם, הסיבה
לקיומה תלויה בציוויו של ה' שהוא בבחינת "גבוה מעל גבוה", ולא בטעמים עצמם.

גם בנתיבות החינוך, כאשר מוטל עלינו להסביר מדוע אנו מקיימים מצוות, אנו מדגישים תחילה את העובדה שאנו
מצווים על כך מפי ה', רק לאחר החדרת יסוד זה ללבבות, ניתן להוסיף גם את טעמי המצוות למערך הקיום, תוספת
התורמת להעמקה, להבנה ולשלימות בעת הקיום.

"והיא שעמדה לאבותינו ולנו"

בתולדות עם ישראל רוויי הסבל, היו סכנות אשר עטו עלינו להכחידנו מעל פני האדמה: כליון הגוף ואובדן הנפש. פרעה רצה לשעבד את גופם של ישראל, לעשותם לעם עבדים. המן רצה להכחיד את זכרנו מעל פני האדמה. לעומתם גזר אנטיוכוס גזירת שמד. סכנות אלו, לשני סוגיהן, חזרו ונשנו בכל תקופות גלותנו. אויבינו מנסים להשמידנו, וידידים מדומים הנראים כדורשי טובתנו, מבקשים להטמיענו בין האומות. לעומת זאת, תפקידו הנעלה של עם ישראל הוא להביא את האנושות לידי הכרה בבורא יתברך. על כן לא יתן ה' לכלותנו, וגם לא יניחנו להטמע בין האומות.

אנו נושאים, איפוא, את כוס הישועות ומכריזים: "והיא" - תעודתנו זו היא שעמדה לאבותינו ולנו, ובעבורה לא נתן ה' לכלותינו.

תורת ה' היא שרוממתנו מכל עמי תבל והעניקה לנו חיי נצח. דבר זה נרמז בראשי התיבות של המילה "והיא". "ו" - כנגד ששה סדרי משנה, שהם התורה שבע"פ. "ה" - חמשה חומשי תורה שבכתב. "י" - עשרת הדברות, הכוללים את יסודותיהם המוסריים של חיינו, "א" כנגד - הקב"ה, שהוא יחידו של עולם.

כאשר נקיים את האמור בתורה שבכתב, על פי מה שנמסר לנו בתורה שבע"פ, כאשר עשרת הדברות ינחו אותנו בכל מעשינו, ונדבק בה' אלוקינו, לא יוכלו שונאינו להרע לנו, כי ה' יצילנו מידם.

נתבונן נא בתולדותיהם של אומות העולם. עם קטן מתפתח באמצעות מלחמות תדירות למעצמה רבת ממדים. לאחר זאת מתנוון העם מחמת עושרו וגדולתו, רוח לחימתו פגה, והוא נופל בידי אומה אחרת. אולם עם ישראל דרוך תמיד לקרב, כי בכל דור ודור עומדים עליו לכלותו. לא כלי משחית הם כלי מלחמתו: "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר". אם שבים אנו אל ה' בכל ליבנו, הצלתנו בטוחה. מלחמה מתמדת זו וההצלה שבעקבותיה, אינם נותנים לנו לשקוע במעמקי החטא.

מהו הדבר שמגביר את אויבינו, ונותן להם כח לקום עלינו? זהו החטא! אולם אחר התגברות האויב באה תמיד התשובה לה', ושוב ניצל עם ישראל. על כן אנו מכריזים: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו: שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם".

אתה, המסב לסדר עם בני ביתך, שנון היטב לבניך כי אין מקרה בעולם! בכל מקרה והתרחשות, שומה עלינו לראות את יד ה'! נתבונן נא, כי בכל הירידות והצרות, ה' איתנו, וכל הגלים והמשברים העוברים על האדם בימי חלדו, הכנה הם לאושר הנצחי.

ברכת פסח כשר ושמה לכב' מעלת מורנו ורבנו ועט"ר

הרה"ג ר' אורי סבן שליט"א ורעייתו הרבנית שתחיה וב"ב

כמו כן נשגר ברכות לכל התורמים והמסייעים להפצת העלון ולכל הקוראים הנכבדים.

המעתיר בעדכם, העורך

הליכות מלכי

ברכת מעין שבע וסדר קידוש

א: ליל פסח שחל להיות בשבת כהשנה (התשע"ב), אין לשליח ציבור לומר ברכת מעין שבע מפני שלא תיקנו לאומרה אלא מפני המזיקין, וליל פסח הוא לילה המשומר ובה מפני המזיקין (פסחים קט: המנהיג שם. טור. מג"א סק"ג). וכן דעת רבותינו הראשונים המנהיג (הל' פסח סי' נב, בשם רבנו נסים). טוש"ע (סי' תפז סע' א), וכן דעת רבים מרבתינו המקובלים. ושליח ציבור האומר ברכה זו בליל פסח שחל בשבת, הוא מכניס עצמו לחשש איסור ברכה לבטלה, ומכל מקום אם טעה השליח ציבור או הזיד והתחיל לברך ברכת מעין שבע אין להפסיקו באמצע הברכה, ולגרום לודאי ברכה לבטלה, אלא יסיים הברכה, אבל לא יענו אחריו אמון.

ב: כשחל ליל פסח בשבת, צריך לומר ויכולו וכו', ואחר כך יאמרו ההלל בברכות. ואם טעה השליח ציבור והתחיל מיד בברכת ההלל, יסיים ההלל וברכה שלאחריו (יהלודך) ואחר כך יאמר ויכולו עד "אשר ברא אלוקים לעשות". ותיכף יאמר קדיש תתקבל אחר זה. (חזון עובדיה על פסח מהדורת תשס"ג, עמ' רלז).

ג: להלן סדר הקידוש בליל פסח שחל להיות בשבת:

יִום הַשְּׁשִׁי. וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכַל מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

סַבְרֵי מְרַנְּנֵי : בְּרוּךְ אַתָּה יי' אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרִי הַגֶּזֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה יי' אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מְכַל עַם וְרוֹמְמָנוּ מְכַל לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֵּן לָנוּ יי' אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שְׁבִתוֹת לְמִנוּחָה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת יוֹם הַשְּׁבִת הַזֶּה וְאֶת יוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, זְמַן חַרוּתֵנוּ בְּאַהֲבָה, מְקַרָּא קִדְּשׁ, זָכַר לְצִיּוֹת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בְּחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מְכַל הָעַמִּים, וְשְׁבִתוֹת וּמוֹעֲדֵי קִדְּשָׁה בְּאַהֲבָה וּבְרַצוֹן, בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הִנְחַלְתָּנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יי', מְקַדֵּשׁ הַשְּׁבִת וַיִּשְׁרָאֵל וְהַזְּמַנִּים.

בְּרוּךְ אַתָּה יי' אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהֲחַיְנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזְמַן הַזֶּה.

הלכות היין

א: מצוה לברור יין טוב לקדש עליו (ש"ע רע"ב סע' ג).

ב: לא יקח יין חזק, שהוא קשה ובכך יקשה עליו את המשך עריכת הסדר.

ג: כתב בספר כף החיים (סופר) שהמהדרין לוקחים כוס לקידוש מכסף, מפני שהכסף רומז לחסד.

ד: לכתחלה טוב לקדש ביין אדום דוקא.

ה: אין לקחת לכתחילה יין "משוחזר" לארבע כוסות. וכן יין מגולה - פסול לנסכים, שיש לחוש שמא שתה הימנו נחש, והוא מאוס וסכנה.

ו: אפילו מי שהיין מזיקו או ששונא היין חייב לדחוק עצמו לשתות ד' הכוסות, ולכתחילה מותר לו לשתות יין מבושל או יין צימוקים, אך מי שהיין מזיקו עד כדי מצב שיפול למשכב, פטור ויקדש על המצה (חזו"ע).

(מתוך חקת הפסח השלישית התשע"ב)

קומי אורי-סיפור לפסח

שמו של פרעה הרשע נחרט לזרואן עולם בתודעת עם ישראל, וכאן הבן שואל, וכי מנהיג אחד יכול לגרום בעריצותו לעמו להעלם מן העולם, והרי ידוע שאותם חרטומים התרו בפרעה במכת הכינים, "אצבע אלוקים היא"!!!! ופרעה עומד בשלו, מורד בה' יתברך.

נראה לענ"ד להשיב ע"פ משל מפורסם, ומתוך זה אולי נביא תרוץ לקושייתנו. באחת העיירות התקיים יריד גדול. איכרים רבים התקבצו מכל כפרי האזור, איש איש ומרכולתו. האחד מגדל מלפפונים ופלפלים, האחד מגדל צנוניות וראשי לפת, ואילו השלישי סוחר בדגים. לעת ערב, התרוקנו הדוכנים. מיהרו האיכרים לקפל ולארוז את שאריות הסחורה ולמצוא מחסה באחת האכסניות עד אור הבוקר.

חיש מהר התמלאה האכסניה הקרובה באיכרים עייפים מעמל היום. התיישבו להם בבית המרוח שבפתח האכסניה, ורוקנו אל קרבם כוסית אחר כוסית, מבקשים להפיג את הצינה השוררת בחוץ. כוסית ועוד כוסית, והראש החל להתערפל. בזה אחר זה נשרכו אל מיטותיהם לשינה קלה של שכרות. עם בוקר, הפציעה קרן שמש בינות לעננים הקודרים והעירה את אחד האיכרים. הלה מיהר לקום ממיטתו, שכן דרך ארוכה עוד היתה לפניו ואצה לו הדרך. עודו מעורפל משתיית האתמול, ירד בצעדים כושלים מחדרו אל קומת הכניסה ושילם לבעל האכסניה את שכרו. בטרם נפרד, רכש בקבוק משקה כצידה לדרך, נטל את סוסו העיוור למחצה, רתם את עגלתו ומיהר לצאת לדרך.

בשכרותו המהולה בעייפות, לא הבחין כי השלג שירד במשך הלילה מכסה את הדרכים. הרים את שוטו והורה לסוס לצאת לדרך.

הסוס, צייתן כתמיד, החל לפסוע, כשהוא מוביל אחריו את העגלה שבה ישב בעליו השיכור כשהבקבוק בידו. הסוס הוביל, והעגלה נסעה היישר אל תוך היער האפל. סובב לו הסוס מימנה ושמאלה, שוטט כאוות נפשו, והאיכר לגם מן הבקבוק ונמנם. מדי פעם שלח מבט ולראות אם אכן הכול כשורה, והמשיך לנמנם. בינתיים התעוררו שאר האיכרים וביקשו לצאת לדרך. יצא האחד שהיה מפוכח מעט מיתר חבריו, הביט במרובד השלג, תוהה היכן היא הדרך הנכונה. המשיך לתור בעיניו, והנה, לשמחתו נגלו עקבות בשלג. ללא היסוס כיוון את סוסו אל העקבות והצעידו קדימה במחשבה, כי האיכר שנסע לפניו ודאי מכיר היטב את הדרך. ייסע איפוא גם הוא אחריו ויגיע למחוז חפצו.

השלישי, כבר ראה צמד עקבות והמשיך אחריהם.

הרביעי, שכבר היה משוכנע שעברה במקום שיירה, המשיך אף הוא בעקבותיהם. וכך נדדו כולם ביער מימנה ושמאלה, אחר עקבותיו של מיודענו השיכור, שישן לו שינה עמוקה. הסוס הובילו בחריצות סחור סחור ושב לנקודת המוצא, אל האכסניה שבה בילו את הלילה.

כעבור שעות התפכח האיכר משכרותו, הביט נכחו ושמחה מלאה את לבו: "האח, הנה אכסניה לפנינו, מפליא עד כמה דומה היא לאכסניה שממנה יצאתי. עתה אוכל לפוש מעט מטורח הדרך..." עד כאן המשל.

עם כמצרים, חכמים ויודעים, היו צריכים למרוד במלכם ולומר לו עד כאן, תם זמנך, מכת כינים, אינה "סתם מכה" אלא היא הוכחה ניצחת (בטרם שבע המכות) שיש ה' בעולם, ומכפירתם בפרעה יכלו להציל עצמם, וכבר כותב ההגדה הביא את דברי הגמרא בפסחים "רבי יוסי הגלילי אומר מנן אתה אומר שֶׁלְקוּ הַפְּצָרִים וגו'. פְּמֻצְרִים מָה הוּא אוֹמֵר, וְאִמְרוּ הַחֲרָטְמִים אֶל פְּרַעַה אֲצַבֵּעַ אֱלֹקִים הִיא, מאמתי מכפלים ומששלים את העוונות של מצרים, מיד כשהודו החרטומים, והודו לה' יתברך, בו ברגע שלא כפרו אזי המכות וגרותיהם חלים עליהם.

ד"ת לעילוי נשמת רבנו הגדול, הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל זצ"ל
לע"נ הגה"צ המקובל הרב נסים פריץ בן סוליקה זצ"ל
לע"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל, לע"נ ר' דוד אדרי בן עליה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה